

August 10, 1976

**Report on Agent-Operational Activities Among
Intelligentsia and Mass Media Circles**

Citation:

"Report on Agent-Operational Activities Among Intelligentsia and Mass Media Circles", August 10, 1976, Wilson Center Digital Archive, Archive of the Ministry of the Interior, Sofia, Fond 22, Record 1, File 51. Obtained by the Bulgarian Cold War Research Group. <https://wilson-center-digital-archive.dvincitest.com/document/110652>

Original Language:

Bulgarian

Contents:

Original Scan

103

СЛУЖБА
"ИНФОРМАЦИЯ И АРХИВ"
РАЗПОВЕРЕНО
по Рег. № 1165
от 28.05.2004г.

Строго секретно!

Екз. № 2

5947

С П Р А В К А

за някои аспекти от дейността на
Георги Марков.

Невъзвръщенецът Георги Марков /бивш член на СБП/ е активен сътрудник на радиостанциите "Дойче веле" и "Би-Би-Си". Него можем да причислим към "тежката артилерия" на идеологическата диверсия, провеждана от противника чрез радиопропагандата. В своите беседи Г.Марков обхваща широк кръг въпроси от областта на идеологията, културата и изкуството, които се поднасят често в приемлива и въздействаща форма. Всички материали са пропити от злостен антикомунизъм и омраза към всичко, свързано с партията и нейната дейност.

От втората половина на 1975 г. радио "Свободна Европа" започна излъчването на отделни глави от подготовената за печат книга на Г.Марков "Задочни репортажи за България". Тези материали се предават обикновено ежеседмично в рубриката "Контакт". От края на м. февруари 1976 г. отделни глави от книгата на Г.Марков се излъчват редовно във вечерните неделни емисии.

Както и материалите, излъчвани по "Дойче веле" и "Би-Би-Си", предаванията по книгата "Задочни репортажи за България" са пропити с открит антикомунизъм и антисъветизъм. В основата на повечето от тях лежат отделни, изоли-

рани реално съществуващи факти и събития в нашата страна, които се тълкуват и обясняват по най-безкрупнолен начин. За това несъмнено е спомогнала и работата на Г.Марков като писател и особено като сценарист на филма "На всеки километър", пиесата "Комунисти" и др., когато е имал възможност да се запознае и с редица архивни материали в Министерството на вътрешните работи, както и личните му контакти с някои отговорни работници от партийния и държавен апарат.

Като червена нишка, през всички излъчени досега материали минава темата за "пораженията", които е нанесла БКП в областта на икономиката, културата и особено върху духовните ценности и добродетели на българския народ. При най-обща характеристика на насочеността на отделните глави от книгата "Задочни репортажи за България" би се получила следната картина:

Дружбата ни със Съветския съюз се представя като основна причина за всички неблагоприятия и слабости в развитието на страната ни след 9 септември 1944 г. Нашата страна се представя като опитно поле на СССР за експерименти в областта на икономиката, селското стопанство, науката и културата, а партийните и държавни ръководители като съветски агенти, които се отнасят към българския народ като към крепостници. По особено злостен и безкрупнолен начин тази тема е развита в главите, озаглавени "Биография на властта" и "Съветския феодализъм".

Следващата тема е за "безотговорността", "безсмислието" и "моралната деградация" на "самозабравилата се аристокрация"/партийните и държавни ръководители/. Твърди се, че когато през 50-те години народът тънел в глад и лишения, партийната върхушка, както и сега, живеела в охолство, отделена от народа като недостъпен Олимп. Независимо от това, някои от тях, обхванати от филантропски настрое-

105
28

- 3 -

ния, строели по родните си места заводи и предприятия, правели никому ненужни и от никого нежелани преустройства за сметка на народа и с народни средства. На тази тема са посветени "Общ изглед на Княжево", "Софийското море", "Игра на държава", "Царят на вилите", "Нашите делници".

В тази връзка се развива твърдението, че членството в партията било единствения начин да се напредне в кариерата и да се получат някакви облаги. Това превърнало партията в съюз на некадърни, необразовани и ограничени хора, за които единствена цел било запазване мястото, което заемат, и евентуално повишаване, които в името на това са готови и погазват всички и всякакви морални и човешки норми и добродетели. В този дух са написани главите "Партия и работа", "Киро и другите", "Кариерата на един полковник".

Широко се развива и темата за връзките и привилегиите, които се били превърнали в "бич за народа" и били параван за скриване от отговорност и вършене на престъпления. На това са посветени главите "Ходене на българина по мъките", "Пораженията от култа към личността", "Биография на властта", "Моят човек", "Априлски метаморфози".

Цялата дейност и поведение на партийните и държавни ръководители възпитавали у народа страх, доносничество, заинтересованост, лакейство и безпринципност. Накратко партията разрушила моралните устои на досоциалистическа България, които ако все още съществували някъде, то било наследство от миналото, запазено от партийните и комсомолски поръчения. Такова е съдържанието на "За туберкулозата", "Всеки подозира всекиго", "Да се преживее някак", "Република на работниците", "Ехо от студентските години". Тази тенденция е подчертана и в предаването от 5 ноември 1975 г., където се обясняват подбудите на Г.Марков за написване на книгата.

Много от материалите са насочени и директно срещу органите на МВР. Те са представени като единствени крепители на режима, които в своята дейност не се спирали пред нищо, нарушавайки и най-елементарните човешки права и свободи. Такава е насочеността на "Ехо от студентските години"; "Ходене на българина по мъките", "Царя на вилите", "Общ изглед на Княжево", "Кариерата на един полковник".

В някои от главите на книгата / "Спасителния смях" / като единствен отдушник за непосилното положение на народа се препоръчва съчиняването и разпространението на вицове за отговорни партийни и държавни ръководители и отделни мероприятия на партията и държавата.

По-сериозно внимание заслужава главата от книгата, озаглавена "Избор на позиция". Тук авторът прави опит да анализира развитието и утвърждаването на социализма в България и евентуалните възможности за неговото унищожаване. Г.Марков стига до извода, че социализмът в нашата страна всестранно се е укрепил и докато съществува СССР свалянето му по насилствен начин е невъзможно. При това положение на българина /Г.Марков има предвид предимно интелигенцията/ не му оставало нищо друго, освен да се приспособи по някакъв начин към системата и да се установи в известна степен относително равновесие. "Точно както инвалидите от войната и злополуките свикват да живеят с истината за липсващи крак или ръка, така и ние след унгарските събития трябваше да свикнем да живеем с власт, която съществуваше против волята ни и ни бе натрапена по силата на историческата злополука".

Авторът изказва мнение, че здравите сили на народа не се отказали от борба. Голяма част от интелигенцията /в голямата си част - комунистическа/ преминала върху каравеловски позиции - за дълга и упорита процесна бор-

ба, чрез която режимът да бъде върнат към чистото начало на комунистическия идеализъм. Въпреки трудностите и непрестанната заплаха от органите на Държавна сигурност, тази борба продължавала и сега.

Марков внушава, че задачата в настоящия етап била чрез "смыслена обществена борба да се премахнат недостатъците на съществуващия строй и с това да се подобри животът на хората". Комунистическият строй можело да бъде критикуван единствено от комунистически позиции или още по-правилно от позициите на комунистическия идеал. "Моето най-твърдо убеждение беше и е, че тръгването от каквито и да е други позиции е пълна и неизвинима безсмислица".

Това твърдение и убеждение на Георги Марков може да се оценява като опит да сочи пътя за съпротива главно на интелигенцията, срещу съществуващия у нас строй и порядки.

От тази гледна точка Г.Марков оправдава и онези творци, които започват кариерата си със създаване на произведения, издържани от партийни позиции. Според него това е тактически прием за спечелване на място и име, а след това вече да се пише това, което е призвание на писателя, поета и твореца въобще. В подкрепа на това твърдение се цитират и думи, които се приписват на Емилиан Станев: "Не е зле да започнеш с такава книга, зле е ако свършиш с такава".

Марков клевети, че под знамето на партията оставали бездарните, амбициозните творци, което било сигурен атестат за професионална некадърност. Партията от своя страна също подбирала такива хора, защото "моженето е независимост. Талантът сам по себе си е независимост и много трудно талантливи хора се вкарват под строй. Докато неможенето и бездарията правят хората зависими".

- 6 -

166
31

На тази основа Г.Марков прави генералния извод, че "ако някога комунистическият свят се разтърси от унищожителна експлозия, това ще бъде идеологическа експлозия, произведена от потенциалната разлика между естествения гений на даден народ и догматичната посредственост на неговото ръководство".

Излъчването на отделни глави от книгата на Г. Марков "Задочни репортажи за България" продължава.

София, 7.VII.1976 г.

Н-К VII ОТДЕЛ, VI УПРАВЛЕНИЕ ДС:
полковник Квез

Нап. в 2 екз.

№ 1 - др. ^{Ж.Петров} Александров

№ 2 - VII отдел

изп. VII отдел

нап. Симеонова